Anul XI. Arad, Marţi, 21 August (3 Septemvre) 1907 Nr. 184.

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 «
Pe 1 lună . 2 «
Nrul de Duminecă pe un an 4 Cor. — Pentru România şi America 10 Cor.
Nrul de zi pentru România şi străinătate pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA Deák Ferenc-utcza 20.
—
INSERŢIUNILE se primesc la administraţie.
Manuscripte nu se înapoiază.
Telefon pentru oraş şi comitat 502.

Pretinşi socialişti!

(*) Scriind, mai zilele trecute, despre *străinii din România*, am arătat că cei muncitori şi paşnici o duc acolo mai bine ca ori-şi-unde în alt stat european.

Adăugam însă, în acelaş timp, că străinii expulsaţi, cari acum denunţă România ca pe o ţară barbară, iar despre sfetnicii regelui Carol I. scriu şi vorbesc, tot în străinătate, ca despre nişte bandiţi, nu pot să fie *adevărat* socialişti, ci sunt nişte păcătoşi cari au luat acest titlu pentruca astfel să li-se deschidă congresele socialiste şi ziarele socialiste să le publice cele mai odioase calomnii la adresa ţării unde n'au fost toleraţi să-şi facă mendrele.

Ca popor de muncitori şi ajunşi sub stăpânirea sălbatică a unui regim de oligarhi, noi românii din statul ungar nu putem să avem decât simpatie pentru lupta ce o duc socialiştii în interesul democraţiei. In programul nostru, făcut *înainte* de a se fi constituit partid socialist în Ungaria, avem chiar puncte comune, aşa că în marea luptă pentru sufragiul universal vom merge împreună ori vom fi alături de socialişti.

Aceasta nu ne poate însă împiedecà, ba chiar ne obligă să spunem, că aşa pretinşii socialişti expulsaţi din România abuzează de generositatea organizărilor socialiste, în mijlocul cărora debitează la adresa României infamii sfruntate.

Noi ştim ce liberală constituţie are România şi cunoaştem pe bărbaţii de stat ai ei, crescuţi toţi la marea şcoală a democraţiei din apus, dupăcum întreaga societate românească, în toate păturile ei, este pătrunsă de un spirit larg, tolerant şi chiar de milă. Omul de treabă şi muncitorul treaz, nu e prigonit acolo, ci dacă am aveà ceva de regretat, e că cei mai mulţi străini îşi fac acolo stare în dauna poporaţiunii băştinaşe.

Iată de ce ne am indignat când am văzut că expulsatul cismar Anagnoste e primit între socialişti ca apostol pe care guvernul României l-ar fi împiedecat să semene idei mari, iată de ce am înregistrat cu indignare, văzând că la Budapesta dl D. Birăuţ prezidează o întrunire, în care »dupăce recomandă pe toţi izgoniţii din România«, aplaudează, cu ungurii şi nemţii din sală, pe Anagnoste când acesta declară că »*cei izgoniţi din România se vor stabili cu toţii într'un oraş unde vor formà o ligă a expulsaţilor şi vor pornì apoi o campanie în presa străină încontra procedeurilor guvernului român*«...

Las că nu e treaba noastră să regulamentăm guvernul României, responsabil numai corpurilor legiuitoare ale ţării, dar ne întrebăm: ce mentalitate poate să aibă românul care faţă de guvernul României apelează la presa străină?

In orice împrejurări, acesta este un păcat neiertat.

Indoit de condamnat este însă acum, *în vremurile grele ce străbate România.* Guvernul României are adică de resolvat marea chestie agrară. A venì şi a-i arunca, în străinătate şi printre români, în discuţie şi chestia străinilor pripăşiţi în România, par'că nu ne vine a crede că poate săvârşì un român. Şi totuşi, ne aflăm în faţa unor fapte cari nu se pot tăgăduì nici ascunde.

Şi măcar dacă ar fi scuza că un român se expune şi se compromite pentru nişte oameni cinstiţi.

Iată ce scrie însă »*L'Indépendance Roumaine*« despre isprava acestor socialişti:

»Ne vine din Stuttgard, prin poşte, un factum tipărit în trei limbi, în nemţeşte, franţuzeşte şi englezeşte şi care va pricinuì, cu siguranţă, indignarea tuturor românilor. Aceasta poartă titlul »Rezoluţie propusă de România« (!!??), o rezoluţie luată la congresul socialist ce s'a ţinut în capitala Würtembergului.

Cu toată partea lui odioasă, reproducem mai la vale acest factum, căci e un document foarte caracteristic.

E de observat impostura titlului însuşi. Unde e »România« (?) care a propus o asemenea rezoluţie? Prin cine era reprezentată şi în puterea cărui mandat? Cine erau *românii* cari au făptuit această ticăloşie, vorbind falş în numele României? Nu ştim, suntem chiar încredinţaţi că la congresul din Stuttgart nu era nici un român, căci nu ar putea fi luaţi drept români, Rakowski şi doi, trei expulzaţi din România.

Şi aceşti anarhişti sunt acei ce au avut îndrăzneala de a judeca regatul României şi de a propune congresului de a exprima »protestarea sa indignată împotriva politicei odioase a guvernului român« (!!)

Această barocă amestecare în afacerile noastre interne trece toate marginile ridiculului şi protestarea oricât de »indignată« ar fi, nu va împiedeca guvenul român de a duce mai departe politica, oricât de »odioasă« ar fi privită de anarhişti. De sigur că nu din »rezoluţiile« congresului din Stuttgard se va inspira guvernul român.

FOIŢA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

„Convorbiri de Luni".

— Foiletonul. —

La sfârşitul secolului al XVIII-lea, pe vremea Consulatului în Franţa, abatele *Geoffroy* care scriia critică dramatică la »Journal des Débats« începù să-şi imprime articolele de critică în josul jurnalului, despărţându-l printr'o linie orizontală de coloanele verticale de deasupra şi foiletonul-dramatic luă naştere. Celelalte jurnale îl împrumutară.

La început foiletonul fù numai dramatic, dar mai în urmă *Adam* inaugură foiletonul muzical, *dr. Donne* foiletonul ştiinţific şi *Délécluze* foiletonul artelor frumoase.

In ele scriseră briliant scriitori celebri ca *Hoffman, Jules Janin* impecabilul stilist, *Theopile Gauthier, Bárbey d'Aurevilly,* marele critic *Sainte-Beuve, Berlioz* compozitorul, esteticianul *Charles Blanc* celebrul critic de artă, *Gustave Planche* şi *Francisque Sarcey.*

Mai târziu, la vr'o cincizeci de ani dela crearea foiletonului dramatic, fondatorii ziarului »le Siécle« creară foiletonul literar, publicând la început nuvele, iar mai târziu romane, dând naştere romanului foileton inaugurat de *Eugéne Sue* cu »Misterele Parisului« şi continuat cu «Jidovul rătăcitor».

Romanul foileton erà operă de inteţire a curiosităţii şi romancierii găsiră pentru aceasta trucuri interesante, ce nu sunt îndeajuns cunoscute. Ele făcură norocul jurnalelor. Unele din ele nu trăiau decât din producţiunile acestea, ca bunăoară »le Constitutionnel« care se ţinea numai din marfa literară a lui Eugène Sue.

Jurnalele cele serioasă cari dispreţuiră la început romanul-foileton ca operă de speculaţie, fură nevoite să-l primească şi atunci începură producţiunile lui *Dumas-père, Ponson du Terrail, Paul Fèval, Xavier* de *Montepin, Emile Richebourg* şi *Jules Mary,* cei mai cunoscuţi în genul acesta.

In schimbul trucurilor inventate şi al marelui câştig adus de jurnale, romancierii primiau sume fabuloase. Jules Mary, îmi pare, luă o jumătate de milion pentru un roman.

De atunci, o mare parte din ziare, cari fac mai mult operă de câstig, continuă a trăì din producţiunile proaste ale romancierilor de sensaţie în operele cărora crima, viţiul, invectivele, misterul, duelurile, pumnalul, violul şi minciunile curg din belşug spre paguba sufletească a bietului cetitor. Aşa fiind, jurnalul e departe de a-şi împlinì chiemarea lui...

Presa e una din cele mai binefăcătoare instituţii în societate, de aceea statele convinse de sublima ei însemnătate i-au garantat mai pretutindeni libertatea. Dacă soarele răspândeşte lumina zilei, jurnalul ne aduce lumină minţei, înlăturând mereu obscuritatea şi ignoranţa. Astăzi desmoştenitul proletar se simte mai puţin mizerabil cetind gazeta zilei. Ea îi face cunoscute întâmplările zilei. Dar, jurnalul nu e numai oglinda întâmplărilor dintr'un moment, el e ş'un mijloc sublim de a ridica nivelul sufletelor, e un organ principal de cultură pentru popor.

Se ştie că prin literatură îndeosebi, pregătim sufletul spre mai bine al unui popor, îl oţelim, îl scuturăm de patimi, îl înălţăm. Literatura, spunea Voltaire, hrăneşte sufletul, îl îndreaptă şi l mângâie. Şi această hrană care este vieaţa sufletului, la noi bunăoară, mă întreb: în ce i-se serveşte poporului?

In reviste şi în cărţi.

Dar revistele apar rar şi ca şi cărţile de literatură fiind scumpe, ele cad în mâna unui număr mic de cetitori. Biblioteci publice apoi, mai nu avem. Jurnalul dimpotrivă, cade în mâna unui număr mare, dacă nu în mâna întregului popor, ca de pildă în ţările Scandinave ori Danemarca.

Atunci, de este aşa, în jurnal să ni-se servească hrana literară, hrană bună însă, săţioasă, pe care fiecine uşor s'o mistue şi care să-l învârtoşeze apoi.

La jurnale trebuesc atunci chemate toate forţele literare ale unui popor şi atunci bisericuţele literare de pretutindeni se vor surpa şi atunci scriitorii vor sluji nu numai o parte din cetitori ci pe toţi, făcându-se cunoscuţi tuturora. Numai astfel massa cea mare din popor care citeşte gazeta numai, nu şi revista ori cărţile de literatură, din pricina costului şi al lipsei de biblioteci, va putea să guste opera vrednică, bună ori mare a scriitorilor noştri, iar nu toate umpluturile anoste şi păgubitoare ale fiecărui condei de pripas...

In Germania, în Franţa, în Anglia, în Italia şi aiurea încă, scriitorii cei mai mari îşi publică operele în foileton şi de aceea sunt cunoscuţi şi gustaţi de toţi. Cine nu cunoaşte de pildă în Franţa, criticele lui Lemaitre, Faguet, articolele economistului şi sociologului Beaulieu? Cine nu cunoaşte literatura duioasă, plină de farmec a lui François Coppée? Cine n'a cunoscut tot din foileton, literatura acelui latin armonios cu însuşiri

Va să zică a fost sedus însuşi congresul socialist, ne aflăm în faţa unor escroci cari au surprins bunăvoinţa şi credulitatea străinătăţii.

Este în interesul socialismului să se ştie aceasta şi demnitatea noastră, a românilor din statul ungar cere, ca dupăce vedem faptele acestor pretinşi socialişti, să desaprobăm în public pe rătăcitul român din Budapesta, care aplaudă şi prezidează la astfel de ignobile campanii antiromâneşti.

Convorbire cu dr. V. Lucaciu. »*Reichspost*«, organul partidului creştin-social din Austria, în numărul său dela 1 Septemvrie publică, la loc de frunte, o convorbire a redactorului său cu dr. V. Lucaciu. Deputatul Beiuşului îşi spune, cu acest prilej, părerea sa asupra coaliţiei maghiare, părere care este şi a tuturor românilor. Acelaş ziar publică un raport despre măcelul dela Pănade. Ii spală bine pe viteţii — honvezi!

*

Atragem atenţia cetitorilor noştri asupra articolului din »**N. F. Presse**« *pe care îl dăm în traducere în numărul de azi al* »**Tribunei**«.

„N. Freie Presse" despre biruinţa dela Beiuş.

In numărul său dela 29 August, »*N. Fr. Presse*« din Viena scrie următorul primarticol:

»Intr'un sat nu departe de Piatra Craiului, (graniţa românimii) au căzut jertfă urii dintre popoare trei morţi şi douăzeci şi trei de răniţi. Locul semnificativ unde s'a întâmplat aceasta, imediat după o înfrângere a partidului kossuthist, este comitatul Bihor, de unde s'a sculat odinioară, în timpuri de cari ne desparte schimbarea mai multor generaţii, tinărul Coloman Tisza, ca un nou Bileam politic, blăstămând orice comunitate cu Austria şi ajungând în calitate de ministru preşedinte să lege el însuşi această uniune cu Austria. Comitatul Bihor a fost leagănul măririi sale. Aici sunau cuvintele cari erau ecoul inimii dârjilor şi orgolioşilor săi alegători, de-aici apucă el drumul Damascului. A urcat şi ei, ca acuma Francisc Kossuth, treptele palatului împărătesc, devenì unul din marii sfetnici ai coroanei, se unì cu partidul liberal pe care-l combătuse până la cuţite şi căzu la urmă pentrucă, având simţul responsabilităţii, s'a nizuit să asigure viitorul poporului său prin o mai strânsă legătură cu Austria şi prin creşterea puterii armate.

In comitatul acesta, al cărui nume trezeşte în orice ungur sute de amintiri din istoria lui naţională, la marginea de vest a munţilor cari despart Ungaria de Transilvania, partidul kossuthist a pierdut un mandat pe care l-au câştigat românii, *ceeace constitue totodată o mare înfrângere pe tărâmul luptelor naţionale.* Lupta a fost foarte iritată, şi în decursul alegerii au fost aprinse mai multe case. *Şi măcelul dela Pănade* unde au căzut atâţia oameni în o încăierare cu honvezimea, *stă în legătură cu deliriul naţional,* de care au fost aprinşi românii după învingerea din Bihor (??). Noi cei din Austria însă trebuie să fim cu atenţiune încordată de câte-ori devine din nou acută marea chestie a naţionalităţilor, o problemă serioasă a capacităţii de viaţă a statului ungar de azi. Este în propriul nostru interes să examinăm amănunţit dacă aceste fapte sunt numai o întâmplare, sau sunt *semnele unei schimbări în soartea statului naţional unguresc* care a eluptat până acuma învingeri strălucite aproape fără să-i facă împotrivire. Căci luptele ce le poartă partidele ungureşti, din punctul de vedere al însemnătăţii lor istorice, sunt fără însemnătate. *Decisivă va fi numai puterea, care va puteà face să se scoale toţi duşmanii faptici ai statului naţional maghiar.* Aceasta este opoziţia cea adevărată, care nu se leagă de persoana cutărui ministru, care nu poate fi mulcomită prin mici concesii, ci *ţinteşte la însăşi rădăcinile cari absorb din pământ sucurile hrănitoare ale ideii de stat maghiar şi ţinteşte contra chiar acelor idei conducătoare, cari formează baza zidirii statului mare naţional.*

Cine voieşte să înţeleagă impresia ce a produs-o înfrîngerea dela Beiuş, n'are decât să substitue numele aceste cu Budweis sau cu Olmütz.

Vestea despre alegerea dela Beiuş va trebui să producă aceleaşi simţeminte la partidele maghiare pe cari le-a produs la germani ruperea acestor două pietre preţioase din averea naţională şi pierderea deodată a unor posturi apărate sute de ani. Căderea prinţului Schwarzenberg în Budweis şi schimbarea unui mandat german în unul ceh a sărăcit şi micşorat faptice naţiunea germană.

Aceeaş soarte au avut o şi ungurii, cari au trebuit să se retragă chiar din locul critic unde se poartă lupta pentru mutarea graniţei politice.

Dar nu e numai atâta. Naţiunea ungurească nu va slăbi de sine înţeles în mod esenţial prin pierderea unui mandat; nici nu se decid azi luptele naţionale ca odinioară pe timpul lui Homer, prin dueluri izolate. *Dar creşterea conştiinţei naţionale a românilor care va urma în mod natural cade chiar în timpul, când încă şi azi stăm cu mirare în faţa faptului că o mână de croaţi a fost în stare să împiedece mai multe săptămâni de zile activitatea puternicului parlament ungar.*

Dintr'odată a văzut lumea mirată, cât de periculoasă poate fi această petricică colosului, care stătea atât de aproape şi care voia să i facă curţei atâtea năcazuri. In obstrucţia aceasta nu s'a dovedit o legătură mai apropiată între croaţi şi ceilalţi slavi şi între români. Ce trebue să se întâmple totuş, dacă ura comună va îndemna naţionalităţile duşmănoase statului naţional maghiar să încheie alianţă şi să înceapă în parlament o campanie fără consideraţii? Atunci coaliţia va fi ajuns acolo, unde se afla fiul lui Coloman Tisza, Stefan Tisza, care aproape s'a izolat politiceşte, când a încercat să scoată statul din criză încontra ordinei publice. Ceeace a întreprins el încontra opoziţiei maghiare, îşi va întoarce ascuţişurile încontra celorlalte naţionalităţi.

Este îndreptăţită plângerea de mai dăunăzi a lui Francisc Kossuth, că naţiunea maghiară este înconjurată de duşmani. Cât de înţeleaptă şi prevăzătoare ar trebui să fie politică unui popor, care este atât de izolat şi care abia dacă are pe întreg pământul câte o rudenie îndepărtată. Totuş ce se întâmplă? Partidele conducătoare maghiare se găsesc într'o foarte serioasă contrazicere faţă cu Coroana, ale cărei drepturi militare au fost atinse.

In cursul armistiţiului, pe care l-a decis împăratul cu şefii majorităţii, trebue să audă Austria în fiecare zi, că Ungaria a voit să încheie pactul economic numai constrânsă de o necesitate trecătoare, dar e aproape ziua când va scutura povara şi va lucra după propria-i voinţă. In acelaş timp s'a luat majoritatea dominătoare la hartă cu croaţii; în acelaş timp naţionalităţile au fost grav rănite; în acelaş timp s'au observat urmele unei apropiate disidenţe în coaliţie. Totuşi e prea mult lupta cu curtea, cu Austria, cu naţionalităţile şi în propriile şire. Nici un popor luminat nu va purta răsboiu cu atâtea fronturi. *Naţiunea maghiară s'a izolat cu desăvârşire prin propria ei vină,* **ea are o politică, pe care nu cutează să o urmeze nici statele cele mai puternice,** adecă aceea de a fi fără prietini şi fără aliaţi azi, când toate ţările şi popoarele tind să se asocieze în grupuri de prietinie.

Poate a fost numai o întâmplare, că puterea şi sentimentul etnic al naţionalităţilor ungare au crescut în aşa măsură tocmai pe când naţiunea maghiară a căutat să se emancipeze de Austria şi a slăbit legătura veche. Este sigur, că această mişcare se va potenţă în viitorul apropiat. Căci dreptul de vot universal, fie făcut cât de măiestrit, va fi totuş un mare favor pentru naţionalităţile ungare. Austria poate să se provoace la experienţa, că adevărurile statistice nu pot fi alungate cu desăvârşire din dreptul de vot universal. In coaliţia de azi, care constă din aderenţi înflăcăraţi ai statului naţional maghiar, sunt unii, cari se gândesc cu groază la mişcarea aceasta a poporului şi ştiu, că *sunt numărate zilele de domnie ale nemeşilor în Ungaria.* Căci şi acolo este pe cale dreptul de vot obştesc şi nu mai poate fi împiedecat. Şi introdus odată sufragiul universal, Ungaria va trebui să recunoască că întreagă politica ei este învechită şi că ea a rezultat dintr'un cerc de vederi, care a fost posibil numai când naţiunea maghiară nu stăteà în contact intim cu celelalte popoare. Ungaria aparţine lumei şi are împreună cu ea nenumărate sentimente şi însuşiri comune. *Soartea statului naţional ungar va depinde de puterea, care va umplea întreagă politica ungară cu conţinut nou, o va întineri şi o va face adevărată şi sinceră faţă cu sine însaş.* In Ungaria se îndeplinesc mari schimbări şi sunt în prag şi mai mari.

Din România.

Incasările tezaurului statului s'au ridicat în timpul lunei Iulie trecut la 33.409.048 lei din cari 30.759.106 lei în contul exerciţiului curgător 1907—1908 şi 2.649.341 în contul exerciţiului trecut 1906—1907.

Aceste încasări prezintă un minus faţă de 1.158.994 lei de cele ale lunei corespunzătoare a

---

de clasic care a fost Daudet, ori pe genialul Maupassant?

La noi, — cine-ar putea s'o conteste? — dacă Caragiale nu şi-ar fi publicat o bună parte din literatura sa briliantă în jurnale, n'ar fi fost aşa de cunoscut publicului românesc. Pare-mi-se că maestrul Gherea a pomenit-o cândva. Toate schiţele din »Momente« au fost publicate în foiletonul »Universului« şi tot aşa îmi pare »Păcat« şi »Făclia de Paşti« două capodopere ale literaturii româneşti. Şi-i un mare noroc că acest scriitor impecabil e aşa de cunoscut.

Vlahuţă însă, Coşbuc, Maiorescu, Gherea, Slavici, Brătescu-Voineşti, Iorga încă, Gorun, Iosif, Goga, Sadoveanu şi alţi scriitori sunt mai puţin cunoscuţi şi cetiţi; în schimb Marion, Teleor, Niger şi Sofia Nădejde au pătruns şi au cucerit un număr însemnat de mare de cetitori de şi interesul neamului o cere ca scriitorii fruntaşi să devină cei mai populari, ei să fie pretudindeni dela Vodă până la ţăranul trudit, uscat de focul soarelui pe ogoarele de aur ale pământului nostru, ei să cutreere pretutindeni ca soli duioşi de dragoste şi ca 'n închipuirea lui Schiller, ei să fie pretutindeni izvor de tinereţe vecinică.

Vreţi să ridicaţi nivelul sufletului unui popor? Daţi-i literatură. Ea e vieaţa lui.

Dar serviţi-o tuturor, prin organul ce-i la îndemâna fiecăruia. Ridicaţi jurnalul la înalta putere de adevărat organ cultural. Aduceţi foiletonului ofranda pe care scriitori ilustri, în Franţa de pildă, o aduc din belşug, spre profitul cultural al poporului francez de pretutindeni...

Daţi foiletonului rostul de odinioară în înţelesul scriitorilor cari l-au creat, înlăturaţi din el romanele sensaţionale cu trucuri speculative, daţi afară umplutura condeelor păgubitoare şi chemând la lucru pe scriitorii aleşi ai neamului, daţi foiletonului supremă valoare culturală.

Poporul vă va mulţumi.

Ca Goethe însă prin graiul Nereei, Nereei în Faust, mă întreb: Avut-au vreodată sfaturile, valoare pentru oameni?

Sinaia. *Gh. D. Mugur.*

E dureros.

Nu dorul nemuririi,
Nici gloria deşartă
Ne pună 'n faţă zbirii
Biet neamului nost bun.

Ii împroşcăm cu artă
Şi-i înjurăm cu fraze,
Fără-a simţi durerea,
Ce nemiloşii-o pun
In inimi neşirete.

Din *ceriu* coboară raze,
S'aducă mângâierea
In sufletele arse,
De foame şi de sete.

Iar munca-ne de clacă,
Lipsită de căldură,
Nădejdea lor o sacă —
Şi 'n loc de fericire
Nevoi ne pasc şi ură.

Perfizi suntem şi lacomi,
Puţini şi răi la suflet.
O ţântă avem numai
Şi unul ni-i eresul:
Mărirea şi 'nteresul.

Sandu Arginteanu.

anului trecut. La capitalul impozitelor indirecte se prezintă cu 2.018.415 lei mai mult ca corespunzătoare a anului trecut şi cu 560.000 lei mai mult la veniturile monopolurilor.

Dincontră incasările capitolului serviciilor publice (drumului de fier) prezintă un minus de 3.898.654 lei.

Cu toate aceste scăderi constatate în cursul aceste luni, situaţia generală a bugetului e foarte bună.

Până la finele lui Iulie trecut, incasările exerciţiului 1906—1907 atinsese 282.326.434 lei având un excedent de 19131.605 lei, faţă de incasările lunilor corespunzătoare ale exerciţiului 1905—1906 şi un excedent de 47.986579 lei în raport cu prevederile bugetare ale acelui buget.

Aceste incasări sunt cele mai ridicate ce s'au obţinut în România şi ţinându-se seamă că rămân încă două luni până la închiderea exerciţiului 1906—1907, se poate prevede că excedentul acestui exerciţiu va trece de 25 milioane.

Măcelul dela Pănade.

Ancheta la faţa locului.

— Dela trimisul nostru special. —

Sunt unele lucruri cari întâi cetite şi pe urmă văzute se reduc la proporţii mai mici. La Pănade am avut impresia contrară. O parte a mare satului a fost măcelărită, stâlcită şi schingiuită în modul cel mai barbar de glorioasa armată *ungurească*.

Sângele a curs în bălţi, mizeria ce rămâne este grozavă. Cu mâna lor nenorocoasă, stăpânii noştri îşi fac cele mai rele servicii.

Cu ipocrizia lor fără margini ei predică iubire cu gura, propagă ura cu faptele lor. Ei vor secera ceeace au sămănat.

La depărtare de o oră cu trăsura dela Blaj, *Pănadul este unul din multele sate* româneşti de pe valea Târnavei. Aruncat pe povârnişul unui deal domol şi pleşuv, satul cu biserica lui se zăreşte imediat cum părăseşti Blajul şi urci dealul din dosul oraşului. Dl dr. Iuliu Maniu a avut amabilitatea extraordinară de a mi pune trăsura dsale la dispoziţie. Cei doi telegari tineri şi focoşi mă transportară repede la faţa locului.

In sat este linişte deplină. La vale oamenii bat cânepa, pe câmp lucră şi trec pe stradă paşnici şi nici un semn nu arată celece s'au petrecut acuma sunt patru zile. Te cuprinde o milă şi o duioşie şi mai adâncă văzând răbdarea resemnată cu care bieţii ţărani români primesc orice mişelie, orice nedreptate revoltătoare şi din capul capul locului îţi zici că este absolut cu neputinţă ca oamenii aceştia blânzi şi răbdurii până la extrem să fi provocat *ei* vărsarea asta de sânge, pe care le-o atribue cu atâta perfidie presa ungurească. Nu, prin firea şi prin tradiţiile sale, pănădeanul este încă tot iobagul cel vechiu, obişnuit să sufere toate brutalităţile şi nedreptăţile ce vin de sus fără voie, fără cârtire, ca pe un rău necesar şi inevitabil, ca o catastrofă naturală.

Am vizitat pe notarul comunal, dl Grigorie Şimon. Dânsul era ocupat tocmai cu facerea raportului oficial către suprefectura din Hosusău asupra întâmplărilor de Dumineca trecută

Iată cum mi-a povestit dânsul lucrurile:

Duminecă după prânz a fost joc pe locul liber dinaintea şcoalei. Ţăranii şi soldaţii săcui au petrecut împreună în pace. Inlăuntru în şcoală petreceau ofiţerii bând. După prânz pe la 5—6 ei **se îmbătaseră atât de tare,** *încât locotenent-colonelul vrând să* intre *în şcoală,* căpitanul Jakab îi strigă fără respect: »*Nu-i voie să intri!*« fiind de faţă şi nişte dame. Locotenent-colonelul înţelese situaţia şi se întoarse. Revenind mai târziu, el dete nişte ordine şi benchetuirea se sfârşi iar un ofiţer fu scos din şcoală beat mort. *Doi camerazi de ai lui îl duceau de braţe cu picioarele târîş* şi-l culcară în grădină.

Aici comandantul a greşit din capul locului căci văzând starea ofiţerilor trebuia să ordone izolarea deplină a armatei de popor pentru a preîntimpină orice ciocnire.

Ciocnirea s'a şi întâmplat imediat. Românul Ioan Borcea întrase în curtea care era păzită de o sentinelă. Căpitanul Jakab beat, sări imediat şi fără a-l soma să plece începu să l lovească cu pumnul. De aici urmară scenele întocmai cum au fost descrise deunăzi de dl Iuliu Maniu şi cum le-am reprodus în ziarul nostru.

Jocul fireşte, încetase şi poporul se retrasese liber dincolo de şosea pe un loc.

Notarul învită pe oameni să se împrăştie căci vre-o nenorocire s'ar putea întâmpla. Dar ei răspunseră că li-e frică de armata care-i va ataca îndatăce se vor risipi. Atunci pentru a le dovedi că nu li-se va întâmpla nimica, notarul luă pe unul dintre ei, pe Leonte Ţipariu de mână ca să-l conducă pe stradă. In clipa aceasta soldaţii adunaţi în faţa şcoalei năvăliră la ei, îl zmulseră pe Ţipariu din braţul notariului şi cu toate protestările lui, îl luară *la bătăi grozave* încât încurând el se pierdu în mulţimea încăierată.

De aici pe urmă soldaţii se împrăştiară în sat. **Era noapte. Cu baionetele şi cu puştile în mâni, ei cutreierară satul.** O panică grozavă cuprinsese pe locuitori. Ei se ascunsere pe unde putură. Numai faptului acesta se datoreşte că n'au fost mai multe victime.

Soldaţii pătrunseră prin stradele înguste şi întortochiate ale comunei. **Pe unde întâlniră oameni, năvăliră la ei, îi loviră, îi bătură şi-i răniră.** Mulţi cari nu ştiau de cele ce se petrec şi atraşi de sgomot, fură surprinşi şi loviţi în mod năpraznic. Vă puteţi închipui groaza bieţilor oameni fără a bănui ce s'a petrecut, pe întunerec sunt atacaţi şi şchingiuiţi pe neaşteptate fără a vedea măcar bine pe asasini.

Răniţii.

Am vizitat pe câţiva răniţi. Mai întâi familia lui George Zerieş. El a fost rănit grav *în spinare*, dovadă că nu a atacat pe nimeni, ci a fugit. Rana lui este gravă, lungă de vre o 12 centimetri adâncă.

— Trei cămeşi mi-s'au umplut cu sânge, zice dânsul. Iar a patra, pe care o avea pe el, încă avea o pată mare neagră de sângele care trecuse prin bandajul pus de doctor.

Nevastă-sa zăcea în casă. Palidă, suptă la faţă, ea zace în pat. O întreb ce a păţit.

— Nu ştiu bine, domnule. Era Dumineca seara, zise ea cu glasul slab şi împiedecat, şi auzeam gură mare în sat. M'am temut să nu păţească ceva copiii. Am ieşit să-i chem şi când să mă întorc, în dreptul porţii mele, m'au răpus şi m'au tăiat.

— Cine?

— Nu ştiu. A venit numai unul şi mi-a băgat suliţa în pântece şi mi-a ieşit maţele numai decât. M'am sculat *ţinându-mi maţele cu mâinile ca să nu curgă afară.*

La sora lui Zerieş, Maria Dumitru Câmpeanu, femeie văduvă *cu cinci copii.* Ea a păţit tot aşa ca şi cumnată-sa. Imi povesteşte tot aşa ca cea de mai înainte.

— A fost scris să păţesc aşa. A venit ca un fulger şi m'a doborît, zise ea suflând greu şi în cuvintele ei simple se răsfrângea toată resemnarea fatalistă a poporului nostru.

Este de mirat cum femeile acestea mai trăiesc şi cum n'au murit curând după întâmplare. Ele se hrănesc numai cu lapte, sunt slabe, prăpădite şi abia vorbesc.

Cel mai grav dintre toţi este Ioan Borcea. Când am intrat în casa scundă şi răcoroasă, fără podele, am auzit întâi un geamăt greu. Bolnavul era acoperit cu totul cu un ţol în ţesături frumoase, cu motive româneşti. Il dezvăliră. Faţa îi este jumătate acoperită cu bandajul alb şi lat. Are o rană mare şi adâncă, care trece de pe frunte până către creştet.

— Iacă aşa un drot (sârmă) a băgăt doctorul înlăuntru, zise frate-său arătându-mi policarul, şi a încăput întreg. Când l-am sculat de pe pământ *îi ieşiseră creerii.*

— Doctorul a zis că va muri în 24 de ore, adaugă dl notar, şi tot mai trăieşte. A fost un român voinic ca un munte.

Bolnavul gemu. Nu putea răspunde decât câte o vorbă ruptă. Am pus mâna pe braţul său slab. Avea fierbinţelile cele mai grozave.

Cea mai grozavă impresie mi-a facut aceasta. Deprimat, am plecat de acolo.

Se zice că politica cere victime şi jertfele acestea *trebuiesc* să cadă, sângele *trebuie* să curgă. Se poate, dar când vezi cu ochii tăi pe cei atinşi, le vezi suferinţele, le vezi copiii ce le rămân flămânzi pe urmă, atunci te gândeşti altfel.

Lista victimelor grav răniţi.

Ioan Borcea (5 copii), Joan Borcea june, G. Zerieş şi nevasta, Maria Zerieş (5 copii), Leon Ţipar, văd. Dumitru Câmpianu (5 copii), Ioan Braşoveanu şi mamă-sa (3 copii), Maria Ţipar, Maria nevasta lui Z. Ciugudeanu (4 copii).

Uşor răniţi.

Anton Irimie, Leon Ţipar a lui Iacob, Ana Boldiş, Maria Dicoiu, Irimie Loghin, Vasile Bouar, Petre Brad, Nicolae Brad, Teodor Ţipar şi nevastă-sa: Ana Ţipar, văd. Nic. Bărbat, Pavel Lupeanu, Valer Borcea, Vasile Şarlea, Ioan Câmpeanu a lui Augustin, Traian Lunceanu, Gh. Ciugudeanu, Alex. Poşa primarul comunei, Diomid Aldea născ. Maria Borcea şi alţi vre o 10 inşi cari s'au prezintat.

Rezultatul.

Este absolut neîndoielnic că vinovaţii măcelului dela Pănade sunt ofiţerii şi soldaţii batalionului 4 al reg. 24 de honvezime. Incercarea de-a prezintà pe sătenii ca pe adevăraţii vinovaţi nu este numai stupidă, dar perfidă la culme.

Cum ar fi îndrăznit sătenii noştri să atace un batalion întreg înarmat cu armele cele mai moderne, organizat şi disciplinaţi de ofiţeri, ei cari erau neorganizaţi, neînarmaţi şi paşnici până la hotarele laşităţii.

Este de-asemenea o minciună sfruntată afirmaţia ziarelor ungureşti, că românii ar fi strigat: »Jos honvezimea!« »Jos ofiţerii unguri!« Dacă ei ar fi avut sentimente ostile, nu ar fi petrecut şi jucat împreună cu soldaţii timp de mai multe ore.

Este însă un fapt pozitiv, că 30—40 de români au fost grav sau uşor răniţi pe când nici un militar nu a suferit nici măcar cea mai mică scrijelitură.

Toate astea stabilesc în mod neîndoios responsabilităţile. Ofiţerii şi soldaţii sunt vinovaţii măcelului dela Pănade. Impinşi de oarba ură naţională, trezită prin bestialitatea căpitanului Jakab, ei au vărsat cel mai nevinovat sânge românesc ce s'a vărsat vre-odată.

Ancheta.

Ancheta a fost deschisă Marţia trecută, a ieşit comisiunea tribunalului civil din Ibaşfalău la faţa locului iar Joi a sosit comisiunea militară venită din Cluj. Ea se compune din doi judecători-auditori şi dintr'un căpitan român *Tilea* care funcţionează ca tălmaci. Din partea jandarmăriei încă a ieşit un locotenent cu 5 jandarmi.

Ascultarea martorilor şi a celor loviţi se face în localul şcoalei româneşti.

Martorii însă sunt înfricaţi de prezenţa şi întrebările domnilor şi nu depun tot ce au văzut. Este de temut că rezultatul anchetei se va zădărnici sau influenţă în felul acesta în favoarea vinovaţilor şi soldaţii şi ofiţerii săcui criminali vor scăpà sau cu totul sau prea ieftin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nemernicia continuă.

S'a găsit un ziar maghiar, *Az Ujság*, care a avut curajul să protesteze împotriva ridicolului comunicat oficios relativ la cazul dela Pănade. A publicat raportul dlui *dr. Maniu* şi a declarat, că îi dă acestuia crezământ până ce autorităţile vor stabili adevărul.

Budapesti Hirlap însă o dă înainte cu pervertirea adevărului. In n-rul său de ieri întortochiază cele raportate de dl Maniu, îşi arată bănuiala faţă cu ele şi îl ameninţă pe »agitatorul« valah. Spune chiar — reaua credinţă e fără de margini — că dl Maniu a fost de faţă la măcel, *din întâmplare*, şi dă astfel să se înţeleagă, că valahii au fost puşi la cale să se răscoale împotriva soldaţilor. E atâta nemernicie, atâta ipocrizie şi rea voinţă în ţinuta acestui ziar, încât îţi stă mintea 'n loc.

Reproducem câteva pasagii, ca cetitorii noştri să-şi poată face idee despre înaltul grad moral, la care a ajuns cel dintâiu ziar al ungurilor.

Iată introducerea articolului, de care ne ocupăm:

»A fost *ceva bătaie* Dumineca trecută la hotarele comitatelor Târnava-mică şi Alba-inferioară, în curtea şcoalei satului valah, cu numele Pănade! Honvezi din Ciuc au staţionat acolo pe câteva zile, şi după slujba dumnezeească şi-au luat partea din petrecerea cu joc a tineretului din sat. Săcuiul şi flăcăul valah au jucat împreună veseli cu înflăcăratele fete; dar *insărându-se au început să se bată pentru ele.* **Honvedul a scos baionetul, valahul cuţitul** (?!) *şi probabil că dintr'o parte şi din alta au căzut câţiva răniţi* (!!?). Până aici nu e nimic extraordinar în lucru: soldaţii şi »cibilii« adeseori îşi termină petrecania de Duminecă cu asemenea hărţuieli, dacă li se aprinde sângele de ochii femeilor, ori ai fetelor. Patrula militară şi puterea brachială a vicebirăului de aceea este, ca să despartă pe ceice se bat, să desarmeze, pe honvezii turbaţi să-i tragă la răspundere, iar pe feciorii să-i pună la răcoare.«

Vedeţi cu câtă obrăznicie desfid adevărul, cu câtă neruşinare vorbesc de bătăie reciprocă, din cauza fetelor. Dacă flăcăii din Pănade şi-au scos cuţitele (şoviniştii dela »B. H.« cred că românii poartă cuţite, ca betyării lor) de ce n'a fost rănit nici un pui de honved!? Dar poveşti de acestea — vorba lui »Az Ujság« — nu merită să le luăm în seamă.

Continuăm cu reproducerea:

»In Pănade de sigur a fost răsmiriţă de popor, de aceea a trebuit să se pună în »glidă« batalionul, iar câteva patrule să ridice arma împotriva răsvrătiţilor (of, of!). Chiar nici aşa n'a putut fi atacul atâta de estins şi de crudel, cum spune Maniu, ci din contră e probabil, că honvezii au fugărit numai pe răsculaţii, dar le-a cruţat trupurile neatacate. (Adecă cei dela »B. H.« din redacţie ştiu mai bine ce s'a întâmplat, decât dr. Maniu, care şi-a câştigat informaţiunile dela faţa locului. Iar răniţii? S'au bolnăvit numai de spaima fugăritului (!?). Căci peste tot caz de moarte nu s'a întâmplat; răniţi de moarte au fost *numai* trei, răniţi grav şase, iar uşor *abia* treizeci de valahi s'au prezentat. Trebuie să-i compătimim şi pe aceştia, dar neînsemnatul lor număr (ar fi trebuit poate să fie 100 de morţi şi 200 răniţi!?) îl dă de minciună pe Maniu, când povesteşte de măcelărie de ore întregi, de hecatombe de femei, copii şi bătrâni, ori de vecernii în fricoşate siciliene.

»Suntem informaţi din izvor semioficios, că căpitanul a aruncat pe cantorul valah, pentrucă s'apurtat, îndârjit, a folosit cuvinte murdare şi honvezii de aceea s'au întors împotriva mulţimei netrebnice de valahi din sat, pentrucă sălbătăcită cum era de sigur agitată şi răsvrătită, s'a pregătit să atace cât p'aci sufrageria ofiţerească, pe ofiţerii din lăuntru ai batalionului, să surprindă garda şi să aprindă clădirea.«

Doamne, Dumnezeule!!

Dar nemernicia continuă:

»Noi nu suntem curioşi de amănunte, nici de făptuitorii direcţi, ne importă mai mult aceia, cari le-au stat la spate; au avut aţâţători, aceştia i-au răsvrătit, i-au alungat în primejdie, şi ei s'au retras în mod laş, ca pe urmă să verse lacrimi de crocodil pentru jertfe, iar în contra honvezilor să aibă rol de martori principali (!??). Autorităţile, cari anchetează trebue să se gândească şi la figurile acestea negre cari stau în umbră.«

Şi pe urmă continuă clişeul cunoscut: cu agitaţii, cu agenţi provocători, cu fanatizarea poporului valah.

Intr'adevăr ţi-se face rău de atâta mişelie. Te cruceşti şi nu poţi înţelege: cum nu le creapă pielea de ruşine acestor oameni degeneraţi şi perverşi.

O, dar conştiinţa acestora a dispărut de mult. Şi e cu atât mai dureros, cu cât opinia maghiară este condusă de asemenea demoralizaţi şi corupţi.

Suferim şi noi pe urma lor, dar suferinţa neamului, care-i susţine, va fi desigur fatală.

Felicitări lui dr. Vasile Lucaciu.

Cehul-Silvaniei. Gratulez bihorenilor de splendida învingere! Vivat bravii beiuşeni şi ilustrul deputat dr. Lucaciu! — Pop de Băseşti.

T.-Jiu. (România). Vă felicit din inimă atât pe D-voastră cât şi pe valoroşii alegători ai Beiuşului de marea şi strălucita D-voastre izbândă. Alături de ceilalaţi tovarăşi, luptaţi fără preget ca adevărul să învingă minciuna, lumina să risipească întunerecul, şi atunci de sigur soarele libertăţii va străluci deopotrivă pentru toţi românii! — Stefan N. Dobruneanu, senator.

Piatra. (România). Salut virtutea poporului. Trăiască Lucaciu, luptătorul şi divele noastre române! — Advocat Lazariu.

Lipova. Adorăm farnicul luceafăr răsărit pe ceriul întunecat al Bihorului. — Tinerimea română din Lipova.

Pecica. Trăiască dr. Lucaciu! — Vasiliu şi dr. Virgil Paguba, Traian Pinter.

Dej. Pentru dr. Lucaciu exaltaţi de bucurie. Vă gratulăm la biruinţa strălucită şi de mare importanţă! — Inteligenţa rom. din Dej.

Caransebeş. Dragi munţi şi văi ai Bihorului deşteptat, Vă felicit pentru falnicul deputat trimis de Voi în casa ţării! Trăiască dr. Vasile Lucaciu! Trăiască românii bravi şi conştii! — Dr. A. Ciurdar.

Ujvidék. Mint a nemzetiségi képviselők veteránja, azon nagy hősies győzelem után, szivemből kiáltok: să trăiască! — Dr. Polit Mihály.

Topánfalva. Sincerile noastre felicitări! — Familia dr. Chirtop.

Blaj. Mulţumită pentru informaţiuni, admiraţie pentru alegători, să trăiască alesul! — »Unirea«.

Baia-Sprie. Inteligenţa, poporul adunat sărbătoresc pe alesul, trimite salutare frăţească alegătorilor bravi, admiraţiune conducătorilor în primul loc generalului dr. Ciordaş! — Constantin Lucaciu.

Sinaia. Slavă Domnului, laudă bihorenilor şi recunoştinţă sfinţiei Tale pentru dreapta izbândă a neamului nostru! — Alexandru G. Radovici, dr. V. Radovici.

Carlsbad. Felicitându-vă împreună cu toţi cari cugetă şi vorbesc româneşte de strălucita voastră victorie, vă urăm vieaţă îndelungată şi izbândă deplină! — Colonel Şiaguna, inginer Chivu, senator Protopopescu, I. Constantinescu, fost inspector finanţial Fulvio.

Marienbad. Salut cu entuziasm măreaţa învingere şi pe strălucitul învingător! — Mihai Popovici.

V.-Szt.Mihály. Saltăm de bucuria glorioasei învingeri! Trăiască Lucaciu, Suciu. — Papp Vels. Mihail, nedescifrabil.

Sz.-Somlyó. Gratulăm pentru lupta eroică şi învingerea triumfală! Salutare cordială distinsului deputat! — Şimleu şi jur.

Carlsbad. Pentru lupta ce aţi purtat şi pentru rezultatul obţinut în ducerea la învingere a steagului naţional, felicităm bravii luptători ai Bihorului! — Maria Bohăţel, Ioan Nedelco, Aniţa Morariu, dr. Simion Tamaşiu, Petru Bandu.

Viena. Trăiască falnicul deputat şi bravii alegători! — Dr. Lazar Popoviciu.

Satul nou. Felicităm şi admirăm pe alesul poporului nostru Lucaciu. — Stoica, Marcu, Negoul, Voina, Stere.

Bethlen. — Sărbătorim învingerea stindardului naţional! Trăiască dr. Lucaciu şi bravii beiuşeni! — Dr. Pavelea, Pop archiv.

Békéscsaba. — Fényes gyözelmedhez szivböl gratulálok! Bátran elöl, a jövö a miénk. — Achim L. András, paraszt párt elnöke.

Oradea mare. — La învingerea glorioasă primeşte felicitări călduroase din partea fraţilor orădani! — Nic. Zigre, dr. Coriolan Pap, Iosif Roman.

Orăştie. Salutăm cu însufleţire întrarea în luptă a leului din Şişeşti! Trăiască alegătorii şi alesul! — Iuliu Florea, Petru Mande.

Tinca. In aurora vieţii naţionale româneşti din Bihor, ca pe primul apostol Vă salutăm cu căldura inimei noastre şi cu dor aşteptăm momentul să Vă urmăm! — Românii din Tinca şi jur.

Bucureşti. Să trăieşti! Să trăiască beiuşenii! Ioan Bacalbaşa.

Tăşnad. Mărire învingătorului şi laudă luptătorilor bravi! — Dr. C. Steer.

Orăştie. Felicităm bihorenii redeşteptaţi şi pe falnicul lor deputat. — Dr. Moldovan, dr. Dobo, Vulcu.

Nădlac. Rég idő óta várt megválasztatása alkalmából fogadja Nagyságod legőszintébb szerencsekivánataimat. — Milits János.

Nagylak. Să trăiască volicom avyvo'enemu privolavaju! — Nadlacki Slovaci.

N.-Bogsan. Primeşte salutările şi gratulaţiunile noastre la triumful raportat! — Simeon Desean şi familia.

Craiova. Apa curge petrile rămân! — Amadeu Badulescu, Constantin Mateiescu, Demetrescu.

Giurgiu. Inainte! poporul care are ostaşi ca voi, nu piere! — Aurel Scurtu, dr. Panea, dr. Caragea, Dimitrie Claru.

Otlaca. Cu ochii plini de lacrimi de bucurie îmbrăţişăm eroii români ai cercului alegător Beiuş! Trăiască dr. Vasile Lucaciu, întruparea tuturor dorinţelor noastre naţionale! Trăiască eroii români alegători, destinaţi dela Dumnezeu de a-l avea pe unicul Lucaciu al nostru de reprezentant al lor! Trăiască naţia română! — Pentru toţi otlăcanii: G. Turic, preot ort.-rom.

Dej. Trăiască la mulţi ani biruitorul în lupta naţională! Inainte cu ajutorul lui Dumnezeu! — Dr. Vajda, Sigismund Lengyel paroh, Rednic proprietar, Medan preot, Maxim inginer, Dragomir Papiu, preot.

Bucureşti. Să trăieşti, D-zeu să-ţi dea sănătate să aperi înainte drepturile românilor! — Nicolae Bran.

Romanpetre. Trăiască Lucaciu, trăiască alegă-

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.
Gerstenbrein Tamás maestru de monumente şi pietre de cimitir.
Fabricaţie proprie din marmoră, granit, syenit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Cancelaria şi magazinul central: Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21. Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva şi Bánpatak.

torii români! — Popovici, Popescu, Grecu, Jileu, Brăcsiun, Neca, Soferia şi toţi românii din loc.

Magyarlápos. Gratulăm din inimă la strălucita izbândă! — Dr. Buzura, V. Duma, Petruţ George.

Lugoş. Te salutăm şi prin D-voastră pe toţi alegătorii cercului pentru purtarea bărbătească. Trăiască alegătorii cercului Beiuş! — Dr. Stefan Petrovici, deputat, dr. Aurel Vălean, Petru Jucu, locotenent, dr. Isidor Pop, dr. Iustin Iuga, Abel Boer, dr. Gavrilă Iuga, dr. Cornel Antal, Nicolae Bireescu, Coriolan Jucu, Virgil Pop, Virgil Simonescu, dr. Ioan Stoian, Cornel Pop, volunt. Mechoff, redactor.

Bucureşti. Felicitările noastre pentru patriotica izbândă! — Nedescifrabil, Gh. Hilbu, Irimie Bucur, Traian Comşa, Ion Apropxean, Nedescifrabil.

Slănic. Românii dela băile Slănic (Moldova) vă fac cele mai călduroase urări de fericire pentru reuşită! Trăiască alesul şi alegătorii! — Familia P. Suciu, Bucureşti, Inginer, protopop, Oprescu, Dimitrie Botez, dr. Braescu, Eman. Beslad, Zugrăvescu, deputat, Zadic, Teodoru, advocat, Georgescu, Tufescu, Buineli, Buncile, G. Sasu, Urejeria, inv., Georgescu Al. N. Nicolae Stelian, stud. Câmpean, Vlădescu, Zamfirescu, institutor, dr. Stoenescu, Ciocardel, Balasopol, P. Iliescu, Mandru, Bohociu, Dimitrescu, Galesi, Cutrăzi, Ion Dimitriu, N. Finichi, Timus Gechihor, Selescu, Pacurar.

Din străinătate.

Intâmplările din Maroco. Corespondentul ziarului »Kölnische Zeitung«, sosind la 12 Aug. st. n. din Casablanca la Tanger pe vasul german »Arcadia«, depeşează că lucrurile s'au petrecut la Casablanca altfel de cum scriu ziarele franceze. El zice că toţi critică purtarea comandantului vasului francez »Galileu«, care a coborît, fără de nevoie, pe uscat prea puţine trupe, neaşteptând sosirea escadrei şi a pricinuit astfel jaful şi uciderea a o mulţime de ovrei şi de arabi şi e de vină pentru pierderea atâtor vieţi şi averi. Franţa trebue să răspundă dl pagubele foarte mari suferite de germani, cari n'au putut scăpă nimic. Dacă nu s'a întâmplat măcelul tuturor europenilor, meritul e al consulului german care sprijinit de consulul englez, a împiedecat prin sfaturile sale stăruitoare pe consulul francez Neuville, om peste măsură de tinăr, să nu debarce numărul de râs de 30 de soldaţi, când oraşul era plin de arabi.

Nici ştirea dată de Neuville că paşa a cerut să debarce oaste franceză nu e adevărată.

Cu o zi înainte »Daily Mail« pretindea că măcelul dela Casablanca se datoreşte măsurilor greşite luate de francezi şi că bombardarea a fost nu numai de prisos, dar şi vătămătoare.

După altă depeşă pagubele germanilor se urcă la mai multe milioane. Germanii au stăruit de comandantul francez să nu le nimicească prin bombardare fermele din jurul Casablancei, dar înzădar. Şi, zice corespondentul, ar fi trebuit să ţie seamă de cererea lor, fiindcă germanii şi englezii au stăruit de cabili, în ziua măcelului, să lase colonia franceză să plece pe vase.

Un misionar englez, care a fost de faţă la luptele dela Casablanca scrie:

»N'aş fi crezut cu putinţă o purtare mai înjositoare pentru civilizaţia creştină decât a soldaţilor spanioli şi a legionarilor străini în slujba Franţei. S'ar fi putut cruţa vărsarea de sânge, dacă Franţa ar fi debarcat dela început un număr îndestulitor de soldaţi. Nici nu era nevoe, după mine, de luat oraşul cu sila, căci marocanii ar fi dat pe cei vinovaţi de uciderea europenilor. Avându-i gata prinşi pe toţi, s'ar fi pedepsit după cerere. Dar legionarii străini, între cari sunt mulţi criminali de pretutindenea, au făcut toate grozăviile, cum nici nu pot să le povestesc. Am văzut cu ochii cum ucideau răniţii cari zăceau fără putere şi cum scoteau de prin case fete tinere şi le siluiau în strade. Am văzut un marocan, nearmat, ieşind dintr'un mormânt unde se ascunsese, împuşcat fără nici o vină şi apoi, dupăce căzuse jos, cum un soldat i-a zdrobit capul numai din pofta de a măcelări.

Autorităţile franceze au dat poruncă să cruţe pe toţi marocanii cari vor avea steag alb; legionarii străini însă nici nu se uitau la steaguri, ci împuşcau orice mohametan ce întâlneau. Am văzut un marocan nearmat, silit a trece prin focurile a patruzeci de puşti îndreptate asupra lui pânăce a căzut mort. Ofiţerii înzadar încercau să pună capăt măcelului, căci nu puteau să-şi ţină oamenii în ascultare.

Niciodată nu vor uita marocanii luarea Casablancei. Neamuri se vor stinge după neamuri, dar ura şi înverşunarea maurilor nu se va potoli niciodată«.

NOUTĂŢI.

ARAD, 2 Septemvrie n. 1907.

— **Consistor.** Azi s'a ţinut în Sibiiu consistorul metropolitan, convocat de I. P. S. Sa Mitropolitul I. Meţianu. Din diecesa Aradului iau parte P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp, archimandriţii Aug. Hamsea şi V. Mangra şi protosincelul R. Ciorogariu.

— **Dr. V. Lucaciu greu bolnav.** Azi am primit din Baia Sprie, aproape de Şişeşti, o telegramă de următorul cuprins:

»Tata zace greu bolnav. Linişte absolută necesară. Astăzi spre bine. *Veturia*«.

Intreaga românime se va uni cu noi, dorind fruntaşului iubit grabnică însănătoşare.

— **Dr. Lueger**, după ştirile din urmă, se face din zi în zi tot mai bine cu sănătatea.

— »**Convorbiri de Luni**«. *Sub acest titlu colaboratovul nostu literar Gh. D. Mugur din Sinaia, din peana căruia şi până acum am publicat foiletoane instructive şi frumoase, ne-a trimis foiletonul publicat în numărul de azi al »Tribunei«, promiţându-ne să ne scrie pe fiecare zi de Luni.*

Le aşteptăm cu plăcere.

— **Banditisme.** Din Beiuş ni-se scriu următoarele: »Sălbăticia conpatrioţilor noştri kossuthişti n'are margini, ea se manifestă într'una prin acte care-i pune alături de banditii din Macedonia. Şi ieri au atacat pe bravul meseriaş Ilarie Crişanu, pe care-s furioşi pentrucă a luptat cu zel şi dragoste în favorul candidaturii naţionale. Iată de ce au aruncat cu petri asupra lui, rănindu-l foarte grav la cap; puţin a lipsit ca rana să-i fie mortală. Cutezanţa acestor mizerabili pare a fi fără hotar; zi de zi ne aşteptăm la noui infamii«.

Suntem şi noi revoltaţi de atâta ticăloşie. Leacul nu-l au însă decât fraţii d'acolo: ian să scarmene numai odată bine, în legitimă apărare, pe vre-un kossuthist care-i atacă, şi desigur o să se astâmpere până şi cel mai mizerabil tărcăian.

— **La temniţă.** Sâmbătă dimineaţă la orele 9 a intrat părintele Simeon Blajovan din Hodoş în temniţa din Lugoj ca să-şi facă osânda de 4 săptămâni, la care a fost condamnat din incidentul primei alegeri de deputat din Lugoj. — Să-l revedem cu bine.

— **Preot brav.** Din Groş (Bihor) ni-se scrie: Preotul nostru, fostul capelan, tinărul Ambroziu Papp, îndemnat de dragostea şi interesul nemărginit ce-l are la inimă faţă de poporenii săi iubiţi, şi constatând cu adânc regret şi durere patima beţiei de care sunt atacaţi câţiva dintre poporeni, — pentru suprimarea desvoltărei germenilor acestei patimi, nu altcum şi a altor rele provenite din acest morb, a pus în curgere procedura ca Dumineca şi în sărbători crâşmele din comuna sa Groş (cottul Bihor) să se închiză.

Pentru ca să devină în fapt acest lucru de imitat la insistenţa dumnealui, în 25-lea c. reprezentanţa comunală a fost convocată, unde într'o cuvântare ţinută cu mare vervă a scos în relief toate relele, daunele şi nefericirile iscânde din patima beţiei; accentuând cumcă e păcat strigător la cer, atunci, când Dumin., şi sărbători în loc să participe la biserică la serviciul D-zeesc, petrec timpul în crâşmă.

In firul cuvântării, arătatu-ne-au acest harnic preot, cazuri concrete, cum mulţi cuprinşi de acea patimă au ajuns în casa de alienaţi, şi-au risipit averile, ba în fine au ajuns în temniţe pentru crime sub impresia beţiei.

După terminarea cuvântării, propunerea exemplară a tinărului domn preot — ca în Dumineci şi sărbători birturile să se închiză, — a fost primită cu mare însufleţire de către reprezentanţa comunală, despre ce s'a luat protocol, care pentru aprobare şi dispoziţiunile eventuale în comună, s'a subşternut protopretorelui cercual.

Dee D-zeu bunul ca fapta acestui preot conştiinţios şi demn de chemarea sa să fie imitată şi de alţi preoţi. *»Un poporean«.*

— **Congresul bisericesc sârbesc,** care se va întruni să aleagă patriarh, va fi chemat să facă şi o reformă importantă în vieaţa bisericei sârbeşti. E vorba ca d'aci încolo noului patriarh să i-se dea o leafă fixă (120.000 coroane), iar nu să aibă la dispoziţie toate veniturile fondurilor. In felul acesta ar rămâne o sumă destul de însemnată pentru ajutorarea bisericilor mai sărace. Comisia permanentă a congresului a şi întocmit deja un proiect în această privinţă.

— **Cununie.** Dl Romulus Curiac, propietar în Chimindia, îşi va serba cununia cu dşoara Anicuţa Tănase în biserica gr. or. din Totoi, la 26 Aug. v. (8 Sept. n.) 1907. Dorim toată fericirea.

— »**Erdélyi Hirlap**« — **jó éjszakát!** Organul arhişoviniştilor din Cluj, după o scurtă vieţă de 10 luni, a trecut la cele eterne, iar patrioţii ce se grupaseră în jurul său, unii au ajuns în slujbe bune, alţii iau toiagul pribegiei pe alte tărâmuri. Din articolul de adio rezultă că nu se mai rentează meseria să »scapi de primejdia valahilor« pe mărita naţie alui Árpád.

— **Greşală de tipar.** In nrul trecut (183) al ziarului nostru pe pag. 2 coloana 2, în şirul 15 din sus s'a strecurat o greşeală de tipar culegându-se: *cauze comitatense* în loc de *cauze comitente*, ceeace să se îndrepteze astfel.

— **O rectificare.** *In raportul despre serbările culturale din Mocira, scris de mine şi rotunzit după cea mai bună chibzuială, de D-v. s'a strecurat o greşală regretabilă. Nu arhidiaconul Careilor-Mari, Coriolan Ardeleanu ci parohul din Vetiş dl Vasile Ardeleanu a toastat ungureşte pentru pretorele din Baia-Mare. Corespondentul.*

— **Ruga din Lugoj.** Miercuri, la sf. Măriemare, a avut loc marea rugă la Lugoj, care şi de astă-dată a atras mulţi oaspeţi în oraşul nostru. Favorizată de timp şi în dispoziţia avântată a românilor mândri de izbânda dela Beiuş, a decurs sărbarea Lugojului în mod demn şi vesel. Serviciul divin l-a oficiat P. O. domn protopresbiter dr. G. Popovici cu asistenţă număroasă, iar biserica gemea de mulţimea credincioşilor, care abia găsea loc. Cântările atât în decursul serviciului divin cât şi în decursul litiei le-a executat corul dlui I. Vidu cu cunoscuta i fineţe şi frumseţe. La sfârşitul sfteei liturghii P. O. d-n protopop dr. G. Popoviciu a sfinţit un foarte frumos dar, făcut pe seama bisericei gr.-or. române din Lugoj de d-na Natalia Colonei Gârlean din Bacău şi constătător din următoarele obiecte, menite să înfrumseţeze tronul respective icoana Maicei Dlui: 1) Un şal de mătasă, veche ţesătură orientală; 2) Un ştergar de borangic foarte fin; 3) O măsăriţă brodată cu fir; 4) Un ştergar brodat; 5) Două ace cu mărgăritare; 6) O garnitură de muselină şi una de mătasă; 7) Un zdrob de smirnă şi 2 litre de untdelemn. Darurile au fost aduse de nepoata dăruitoarei d-na B. Marienescu, directoara internatului de fete »Model« din Turnu-Severin şi soţul d-sale Petru Marienescu prof. la liceul de acolo — oaspeţi al rugei din Lugoj. D. m. s'a făcut vecernia, cu al cărei sfârşit s'a început jocul şi petrecerea. Jocul l-a deschis în anul acesta gentila d-şoară Ella Ioanovits, fiica comerciantului nostru Lazar G. Ioanovits. Voia bună şi petrecerea a ţinut până târziu după miezul nopţii. Credem că şi venitul material al rugei va fi fost pe deplin satisfăcător. *(»Drapelul«).*

— **Iubileul Papei.** La 18 Sept. n. se împlinesc 50 ani, de când Sfinţia Sa Papa Piu X a fost hirotonit întru preot. Intreagă lumea catolică

face mari pregătiri pentru această sărbătoare rară. Provincia noastră bisericească, proiectează în luna Martie şi April viitor un peregrinaj de preoţi şi credincioşi sub conducerea unui episcop. *Unirea.*

— **Necrolog.** Facem cunoscut tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul nostru soţ şi fiu *Petru P. Opincariu,* inspector de câmp al oraşului Sebeş, după un morb greu şi îndelungat, şi-a dat nobilul său suflet în mânile creatorului, astăzi la 6 ore a. m. în etate de 33 ani şi anul al 6 lea al fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale scumpului defunct se vor înmormântà Duminecă în 1 Sept. n. a. c. la 2 ore d. a. în cimitirul gr.-or. din loc. »Plăcut lui Dzeu fiind, l-a iubit şi — l-a mutat«. Inţel. Solomon 4. 10. Sebeşul-săsesc, 30 Aug. 1907. Ioana Opincariu n. Moga, ca soţie. Valeriu, ca fiu. Petru şi Maria Opincariu, ca părinţi.

— **Gapon în Abbazia.** Preotul rus Gapon, care înainte cu vre-o doi ani s'a pus în fruntea revoluţionarilor ruşi şi despre care se ştie că e mort, după o informaţie din Fiume, precum se afirmă, trăieşte retras împreună cu fratele său mai mare într'un pension modest. Pensionul îl părăseşte numai seara. Cu ocazia unei asemenea plimbări un ziarist rus bătrân l'ar fi recunoscut. Se spune, că Gapon a venit în Abbazia din Elveţia.

— **»A Hir«** este numele unui nou ziar ce apare în Budapesta, sub direcţia publicistului şi literatului maghiar bine cunoscut Bródi Sándor. In unul din primele numere (4), numitul ziarist face caracteristica fruntaşilor din cabinet (Wekerle, Andrássy, Kossuth şi Darányi) şi ajunge la concluzia că aceşti boieri şi sluji de boeri nu o să vină în parlament cu proiectul sufragiului universal.

»Magyar Szó« într'un număr recent, spune şi el acelaş lucru.

— **Câştigul de un milion.** In chestia câştigului de un milion al băncei din Baia decurge ancheta. Datele de până acum adeveresc, că s'a comis excrocherie.

— **Cărţi de şcoală.** Se aduce la cunoştinţa domnilor profesori şi învăţători, că manualele de şcoală scrise de fieertatul profesor dr. Ioan Petran, cărţi aprobate de venerabilul Consistor şi înaltul guvern, sunt de a se căpăta şi acum la văd. A. dr. Petran, Arad strada Lazar-Vilmos 4. Aceste manuale sunt:

1. Gramatica rom. pentru învăţământul secundar partea primă Etimologie cu preţul 2 cor.

2. Gramatica rom. partea doua tot pentru învăţământul secundar Sintacsa cu preţul 1 cor. 50 fil.

3. Gramatica elementară pentru cl. III. preţul 30 fil.

4. Gramatica elementară (continuare) preţul 60 fil.

Domnii profesori şi învăţători primesc rabat 20%.

— **Abcdar ilustrat** scris după metoda cuvintelor normale de Iuliu Vuia, a apărut zilele aceste în tipografica diecezană din Arad. Preţul 40 fileri.

— **Ospătărie naţională în Arad.** Recomandăm cetitorilor nostri ospătăria naţională românească din Arad. In strada Boczkó, aproape de centrul oraşului, ducând tramvaiul pân'acolo, dl Ignatie Paşca a zidit un frumos otel (cu 25 camere) şi restaurant, care poate fi un loc de întâlnire al tuturor românilor călători. Este şi o datorinţă a-l sprijini, fiind român, dar şi de altfel otelul, mai ieftin decât toate, oferă cel mai mare comfort, fiind aranjat foarte modern.

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub aceasta numire de câţiva ani e în circulaţie un nou săpun folositor. Cine nu iubeşte mirosul de viorele? Şi dacă ştim, că acest săpun plăcut face faţa fină, dacă ştim, că în astfel de calitate şi pe lângă aşa preţ în străinătate nu putem căpătà atare săpun, atunci putem aşteptà, ca puhlicul mare să nu întrebuinţeze acest săpun, numai ca să-i tindă mâna de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăţi 2 coroane 20 fil. Pregăteşte Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpătà în Arad în drugheria lui Vojtek şi Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timişoara în prăvălia lu Wisemayr Ferencz.

— **Nu mai e păr cărunt** — *»Regulatorul de păr«* ai lui *Fr. Radda* dă părului cărunt de pe cap şi barbă culoarea naturală: blondă, brunetă, brunetă închis sau neagră. Este un pracparat foarte sigur şi nestricăcios, care nu vopseşte nici pielea, nici albiturile.

Folosirea acestui neasemănat preparat e nu se poate mai simplă: cu pieptenul muiat în fluidul acesta nestricăcios se va atinge zilnic ca şi cu un oleu perii pe cap şi aceasta se va continua până când părul va căştiga coloarea naturală. Acest «Regulator de păr» este a nu se confunda cu alta preparate pentru păr de felul acesta. E de 25 de ani în circulaţie. Nenumărate recunoştinţe, dovedesc succesul splendid obţinut. *Preţul:* 1 sticlă: 2 cor. O sticlă de probă: 1 cor. Se vinde la: *Friedrich Radda,* apo hectar în *Páncsova.* Magazin la: Iozef v. Török, în Budapesta. Király-utcza.

Mişcarea culturală.

— Despărţământul Bistriţa al »Astrei« şi intelectualii români din Bistriţa, din incidentul adunării generale a »Astrei«, urmează cu pregătirile serbărilor proiectate pe 21—22 Septembre c. st. n. Precum suntem informaţi, ş'au anunţat participarea mai toţi factorii învitaţi, ba s'a anunţat şi reuniunea femeilor române din Deva, că va aranja o mică expoziţiune cu productele atelierului din Orăştie. (»Revista Bistriţei«.)

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărţământului, »Alba-Iulia« al »Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului roman« se convoacă pe ziua de 8 Septembre n. 1907, în comuna Sard (Sárd), la orele 2 p. m.

La aceasta adunare, care se va ţinea în edificiul şcoalei gr. cath., se învită toţi membrii asociaţiunei şi toţi cei ce doresc înaintarea poporului român.

Spre orientare însemnăm, că de acest despărţământ se ţin următoarele comune:

Oraşul Alba-Iulia şi Aiudul. Toate comunele din cercul administrativ Ighiu. Din cercul administrativ Aiud afară de comunele Petelca, Capud, Misereac, Ocnişoara, Beldiu, Ujfalău, Tampahaza, şi Sancraiu toate celelalte. Din cercul administrativ al Vinţului afară de comunele Acmariu, Ciora, Vinţ, Tartaria, Daia, Recatau şi Saracsău toate celelalte.

Alba Iulia, din şedinţa comitetului, ţinută la 27 August 1907. *Ioan Telescu* director. *dr. Camil Velican* secretar.

Inştiinţare.

Anul şcolar 1907—1908 se va începe în *1 Septemvrie st. vechiu 1907,* adecă în 14 Sept. n. Părinţii, cari doresc aş da copiii la aceste şcoale sunt poftiţi a se prezentà cu fiii sau fiicele lor în cancelaria direcţiunilor respective în zilele de 1 şi 3 Sept. v., adecă 14 şi 16 Septemvrie st. n. pentru inmatriculare. — Şcolarii, cari se inmatriculează pentru primadată la şcoalele noastre medii, vor aduce testimoniu şcolar, certificat de naştere şi de revaccinare. Testimoniul şcolar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toţi şcolarii, cari vin a se inmatriculà, aşa dar şi şcolarii cari au absolvat clasa precedentă la şcoalele noastre.

In 30 şi 31 August şi în 1 Septemvrie v. dela 8—12 ore a. m. şi dela 3—5 ore p. m. se vor ţinea examenele private, supletorii, de diferenţă şi de corigenţă. Ceice s'ar prezentà mai târziu, au să petiţioneze la direţiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Toţi şcolarii, cari intră în prima gimnazială sau în 1 reală pot fi supuşi unui examen de primire conform normativelor existente. Examenul de primire se va ţinea în 31 August v., şi 1 şi 2 Septemvrie v.

Notă. — Şcolarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învăţat limba grecească, au să fie supuşi unui examen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnaziul inferior şi şcoala reală este de 24 coroane pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII) de 40 coroane pe an. — Cei inmatriculaţi pentru primadată mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 cor. Şcolarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire şi taxa de pentru fondul de penziune duplu. Taxa pentru fondul de penziune este în gimnaziul superior 10 cor., iar în gimnaziul inferior şi şcoala reală 6 cor., (cei scutiţi de didactru plătesc jumătate din această taxă); taxa de testimoniu şi de anuar e de 3 cor. (cei scutiţi de didactru plătesc numai 2 cor.); iar taxa de bibliotecă este în clasele inferioare 60 bani, în cele superioare 1 cor. Taxa de membru la societatea de lectură a studenţilor este pentru cl. V şi VI gimn. 1 cor. pentru cl. VII şi VII gimn. 2 cor.

Didactrul se poate plăti în 2 rate semestrale: jumătate la înscriere, iar jumătate la începutul semestrului II, dar celelalte taxe se plătesc deodată şi întregi cu ocaziunea înscrierilor.

Şcolarii, cari vor să fie scutiţi de didactru trebuie să-şi înainteze petiţiunile lor la mâna dlor profesori de clasă respectivi până în 30 Septemvrie st. v.

1) Indreptăţiţi a petiţiona sunt acei şcolari săraci, cari au moralitate bună şi nota generală din studii foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiţi numai acei elevi, cari sunt din Braşov şi certetează clasa I şi II gimnazială sau reală.

2) La petiţiune se aclude atestatul de paupertate al oficiului comunal, vidimat şi de parohul local.

3) Ceice vin dela alte şcoale au să acludă şi testimoniul de clasă ultim.

Examenul scripturistic de maturitate se va ţinea în 3, 4, 5 şi 6 Sept. st. v., iar cel oral în 12 şi 13 Sept. v. a. c.

Direcţiunea scoalelor medii gr.-or. rom. din Brassó (Braşov).

BIBLIOGRAFIE.

Căruţa Poştei de Nestor Ureche, »Biblioteca pentru toţi«, nr. 271, un vol. 30 bani.

Această broşură e interesantă, căci într'un stil aşa curgător, glumeţ, autorul ne descrie tablourile pitoreşti ale României din vremuri, când nu erau căi ferate şi nu erau toate câte sunt astăzi. Graţie acestei scrieri, putem face o călătorie în trecut şi să vedem cum călătoreau străbunii noştri, ce erà Dâmboviţa, ce erau Bucureştii şi mai ales ce credeau despre noi străinii. De vânzare mai la toate *librăriile* din ţară. Catalogul complect al acestei »Biblioteci pentru toţi«, ce cuprinde peste 270 de numere a se cere librăriei Alcalay, la Bucureşti.

Poşta Redacţiei.

S. V. în Lugoj. Dacă ne dai voie, am publica scrisoarea: ar fi şi mai de preţ, dacă i-am pune şi subscrierea!

T. T. în Socodor. Cu plăcere, în numărul viitor pentru popor, Pentru cel de ieri a sosit numai — azi!

Sermanul, Brad. Colectă publică pentru asemeni scop nu ne dă voie guvernul să deschidem. Trebuia să te adresezi fondului Gojdu, băncilor şi deputaţilor noştri.

Dlui G. G. în Ş. Am sulevat chestia în nrul nostru 178. Acum numai putem reveni asupra ei.

I. I. în Seraievo. Redactorul nostru S. Bocu este acum la Sinaia. Va sta acolo o lună întreagă.

Bursa de mărfuri şi efecte din Budapesta

Budapesta, 2 Sept. 1907.

INCHEEREA la 11 ORE:

Grâu pe Oct. 1907 (50 klg.)	11·47—11·48
Secară pe Oct. 1907	9·70— 9.80
Ovăs pe Mai	8.18— 8.19
Cucuruz pe Iulie 1907	6·90— 6·91

INCHEEREA la 5 ORE:

Grâu pe Octomb. 1907	11.49—11.50
Secară pe Oct. 1907	9·79— 9·80
Ovăs pe Mai	8·16— 8.17
Cucuruz pe Iulie 1907	6.91—6.92

De Tisa — — — —	22 K.	65—23 K.	05 filr
Din comitatul Albei —	22 »	35—22 »	75 »
De Pesta — — — —	22 »	45—22 »	95 »
Bănăţenesc — — —	— »	——— »	— »
De Bacica — — —	22 »	95—23 »	25 »
Săcară — — — —	19 »	——19 »	30 »
Orzul de nutreţ, cvalitatea I.	15 »	50—15 »	70 »
» de cvalitatea II —	15 »	30—15 »	50 »

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

Cele mai moderne
mobile de fier şi aramă
şi cele mai practice
bănci higienice de şcoală
şi mobilarea locuinţelor, hotelelor, spitalelor şi a şcoalelor, precum şi **obiecte fabricate din cele mai bune materiale din ţară,** lucrările cele mai solide de artă şi construcţie se liferează numai de către firma
Bernhardt Rezső utóda
Brassó, Fekete-utca 33. sz.
Tot acolo e cancelaria şi fabrica montată cu cele mai noi maşinării.

Fabrica de metale a lui
Dénes Béla
Oradea-mare (Nagyvárad)
Fabrica: **Kossuth Lajos u. 2.** — Depozitul fabricei: **Nagyvárad, Bémer-tér. În Budapesta Király u. 13.**
Cadouri de nuntă şi de ocazie se se află exclusiv numai în depozitul de fabrică din Bémer-tér.

Economiseşte multă
oboseală, timp şi lemne
fiecare menageră care **spală rufele** cu
pravul de săpun
pentru spălat
arătat de mine, şi **rufele** se fac **curate** şi **albe ca zăpada.** La fiecare pachet e adăugat şi un prospect.
Preţul unui pachet **24** fileri şi **12** fileri.
Se găseşte la
Stefan Knezevits, Temesvár
Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

630/1907 végrhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági vegrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a mradnai kir. járásbiróságnak 1907. évi V—428/1 sz. végzése következtében Dr. Márta Sándor lippai ügyvéd által képviselt Czárán Sándor javára, Pajusán Petru ellen 19 K 30 fill. s jár. erejéig 1907. évi május hó 11-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 674 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, szobabutorok és egyéb ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a mradnai kir. járásbiróság 1906. évi V—428/1 számu végzése folytán 19 K 35 f tőkekövetelés, ennek 1906. évi november hó 5-ik napjától járó 5% kamatai, 1/3% váltódij és eddig összesen 20 K 59 f-ben biróilag már megállapitott költségek erejéig Pajusán Petru tótváradi lakos lakásán leendő megtartására

1907. évi szeptember hó 11. napjának délelőtti 10 órája

határidőül kitüzetik, és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX tc. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Mária-Radna, 1907. évi augusztus hó 21. napján.

Smikál János,
kir. bir. végrehajtó.

La o familie inteligentă română (Bocskay-tér nr. 1.) se primesc studenţi cu toată provisiunea.

In Arad, str. Boros Béni 6
s'a deschis
magazinul
produselor de zidărie ale intreprinzătorilor zidari din Arad.
In magazin se află totdeauna pe lângă preţurile moderate: **var, ţiment, ţigle, hârtie de cătran şi alte materii de zidit.**
Cancelaria de planuri şi întreprindere.

Szeszák S. és Fia
fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate
Kolozsvár, Malom-u. 12.
Mare magazin de trăsuri, care îndestuleşte — ori ce pretenţii; atelier de reparare. —

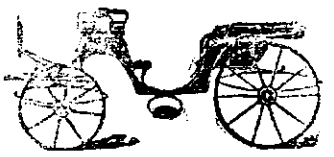

Fabrică de calese asortată cu toate maşinele moderne tehnice.
In Cluj şi jur e unica fabrică, în care se pregăteşte fiei care parte a trăsurei: fabricăm **roate,** facem lucrurde **fierar, piclar** şi de **lustruit** subt conducerea mea personală, cu preţurile cele mai moderate. — Ţinta noastră principală e: lucrare bună şi solidă, dar ieftină. — Serviciu prompt. — **Răspundem imediat comandelor din provincie.** — Recomandăm diversele părţi de trăsură, cari se vând; aşa numitele „mântuitoare de noroiu" cu şezutul închis bine.
Fondat în 1870. ——— Preţcurent graţis.

Prima Societate de Credit Funciar Român din Bucureşti.

Publicaţiune.

Se aduce la cunoştinţa generală că în ziua de 28 Septemvrie a. c., urmează a se ţine licitaţie prin oferte închise şi fără drept de supralicitare, la sediul acestei Societăţi, strada Colţei Nr. 27, Bucureşti, pentru vânzarea de veci a moşiei Căiuţi din comuna Căiuţi, plasa Trotuş, judeţul Bacău.

Intinderea totală a acestei moşii este aproximativ de 4782 fălci sau 6848 ha. din care:

Ca 5203 ha. pădure, cea mai mare parte seculară, esenţe fag, stejar şi răşinoase,
Ca 597 ha. arătură,
» 294 » fâneaţă,
» 292 » păşune,
» 35 » vii,
iar restul livezi de pomi. locuri în sate, râpi, ape şi prunduri.

Licitaţia va începe dela suma de lei 1.900,000 (un milion nouă sute de mii lei).

Garanţia cerută la licitaţie este de lei 50,000 (cincizeci mii lei) în scrisuri funciare rurale.

Conditiunile speciale pentru vânzarea acestei moşii se pot vedeà la sediul Societăţei în orice zi de lucru între orele 11 a. m. până la 6 p. m.

Ele fac parte integrantă din contract.

Ofertele trebuesc făcute pe formularele date de Societate la care se găsesc alăturate condiţiunile speciale de vânzare.

Vânzarea rămâne definitivă numai după aprobarea Consiliului de Admnistraţie.

Direcţiunea.

AVIS.
Un candidat de advocat
— român, cu praxă bună, —
află pe timp mai îndelungat aplicare momentană în cancelaria subscrisului advocat din Timişoara.
Dr. Aurel Cosma.

Tejnor János
Timişoara-Fabric, str. Andrássy 18.

P. T.

După 25 ani de activitate la firma Karl Koch, mi permit a aduce la cunoştinţă, cumcă m'am tablisat însumi sub firma susnumită.

Recomând numai fabricate de clasa primă ca: **cuţite de buzunar, briciuri de ras, foarfeci de oţel, instrumente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădină, bantage; legături la curarea morburilor** se efeptueşte prin oameni esperţi. **Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare şi alte aparate ortopede, preservetive, ascuţiri, reparaturi, nichelări** se efeptuesc garanţie de oameni esperţi.

TEJNOR JÁNOS,
instrumentar chirurgic,
cuţitar şi convacar absolvent.

Igaz Sándor
ciasornicar şi giuvaergiu
ARAD, Piaţa Libertăţii
lângă edificiul teatrului vechiu.
Aur şi argint călcat cumpără pentru preţul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur şi argint.

George Bendorfean
pictor de biserici şi auritor
Sibiiu, Kermansplatz 3 (lângă cazarma cea mare).
Primeşte pictarea a tot felul de freşcuri ornamentare în ori ce stil, pictarea icoanelor dela — — altar, tot felul de marmorare. — —
Mai departe primeşte renovarea altarelor vechi, a amvoanelor şi cristelniţelor, şi aurirea lor.
La dorintă se trimite o listă de preţuri; şi pentru stabilirea lucrului se angajază cu plăcere să meargă ori unde pe cheltuiala propriere.
— **Garantează pentru trăinicia lucrului.** —

Fritz Berger
LUGOS

Liferează

parchete de toate soiurile
de
stejar și fag
și tot felul
de articole de lemnărie
precum
și lemne pentru ars
de diferite soiuri.

Slănină maghiară de prima calitate afumată, sărată, grosesă și albă ca zăpada. Se manipulează curat, higienic. Greutatea unei părți e dela 35 până la 70 Kilograme. E foarte bună pentru servitorime de țară, muncitori, secerători și la tot felul de lucrători. Prețurile sunt foarte moderate. — Afară de aceasta:

Cărbuni pentru treerat, oleiu și unsoare de mașină.

Cânepă de prima calitate și sacuri și pânze foarte bune.

Oleiu de trăsuri.

Gunoiu artificial pentru îngunoirea terenului de toamnă.

Materie de zidire.

Sare, sare de vite în presă și formă de praf.

Toate acestea sunt spre cumpărare la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Ertékesitő Szövetkezet — în Arad.

Și membrii cari nu iau parte din reuniune, vor fi serviți în modul cel mai bun pe lângă prețurile cele mai moderate.

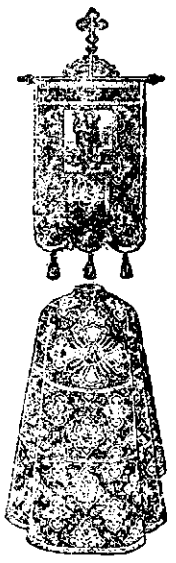

Müller György
prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericești
Temesvár-Józsefváros, Uri-utcza nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericești, acopereminte pentru altar și obiecte pentru biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericești, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în esecuție frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor celor mai gingașe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FONDAT IN ANUL 1890.

Prima și cea mai mare fondare industrială de calapoade (căptă) pe Alföld a lui

Pless Sándor
fabrică de calapoade
Szeged, Brusseli-körut nr. 30.

premiat în 1901 la Măcău cu marele premiu și diplomă, Zenta în 1903 cu diplomă de onoare și medalie de aur, la Pancsova în 1905 cu diploma și medalia de aur.

Face și ține în magazie tot felul de calapoade moderne, din cel mai uscat lemn.

COMANDE din provincie se efectuesc repede și prompt, pe lângă cele mai moderate prețuri. — — — LISTA cu prețuri se trimite gratis și franco.

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că în ferma mea de zidit din **Radnai-ut 22** (telefon 393) și în cancelaria mea de architectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și căpăta

ȚIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună **arse în cuptorul meu de curând zidit,** tot așa **treiste** pentru tovane în ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și ecsecutarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

Probszt Mihály
zidar și fabricant de țigle. **Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.**

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza
lăcătuș de edificii, canale și apaducte
Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grillage la fluvii, — — trepte, balcoane, și pentru bănci. — —

Primește spre efeptuire ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de **apaducte, eșitoare fără miros, pisoare, lavortoare, scălzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de — — — tuburi de piatră smălțuită. — — —**

TELEFON Nr. 87.

IULIU ERŐS
SIBIIU (NAGYSZEBEN).

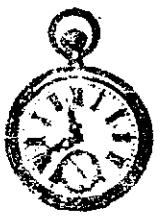

Noutăți în toate soiurile de **oroloage, juvaere, articoli de aur și argint,** cadouri de nuntă și botez, inele de fidanțare gata, cercei, lanțuri de oroloage, brățare, utensilii pentru biserici și masă, obiecte de lux de toate soiurile în aur și argint.

Fiecare obiect de aur sau argint e examinat oficios și proba oficioasă vizibilă exact, afară de aceea se garantează în scris, că obiectul e veritabil. Trimitere numai cu rambursă.

Prețcurante ilustrate la cerere gratis și franco.

TIPOGRAFIA GEORGE NICHIN, — ARAD.